

Naar een breed gedeelde visie op het leraarschap

Het beroepsbeeld van de leraar is een hot item in samenopleidingsland: in het kader van waarborg 1 van het [Kwaliteitskader](#) hebben alle partnerschappen Samen Opleiden een beroepsbeeld geformuleerd of zijn daarmee bezig. Daarnaast heeft het ministerie van OCW de vakorganisaties de opdracht gegeven om in 2023 een landelijk, sectoroverstijgend beroepsbeeld van de leraar te formuleren. Kunnen deze ontwikkelingen elkaar versterken? Wat kunnen de partnerschappen bijdragen aan het landelijke beroepsbeeld? En kan deze landelijke ontwikkeling het Samen Opleiden iets brengen?

Deze vragen stonden centraal in de sessie 'Het beroepsbeeld van de leraar als richtinggever' op de drukbezochte najaarsconferentie van het [Platform Samen Opleiden & Professionaliseren](#) op 3 november jl. in Utrecht. Drie partnerschappen (mbo, vo, po) gaven een inkijkje in het beroepsbeeld dat zij hebben geformuleerd en in de manier waarop dat tot stand is gekomen. Vervolgens vertelde Jilles Veenstra, voorzitter van de [Federatie van Onderwijsvakorganisaties](#), over de ontwikkelingen rond het te ontwikkelen landelijke sectoroverstijgende beroepsbeeld.

Een landelijk beroepsbeeld van de leraar

Het ministerie van OCW heeft de vakorganisaties¹ de opdracht gegeven om een landelijk, sectoroverstijgend beroepsbeeld van de leraar te formuleren.

Het landelijke beroepsbeeld heeft de volgende doelen:

Het beroepsbeeld:

- *geeft een herkenbare schets van het beroep en laat duidelijk zien waar het beroep begint en ophoudt*
- *geeft richting geven aan het raamplan van de opleidingen*
- *schetst aantrekkelijke carrièreperspectieven.*

Het ontwikkelproces gaat in eerste kwartaal van 2023 van start en het beroepsbeeld wordt eind 2023 opgeleverd.

¹ Deze vakorganisaties gaan de komende periode aan de slag met de ontwikkeling van een landelijk beroepsbeeld van de leraar: AOb, CNV Onderwijs, FvOv, VMBO, Lerarencollectief, Platform VVVO.

Drie beroepsbeelden

Het beroepsbeeld van een partnerschap Samen Opleiden maakt zichtbaar wat voor leraren het partnerschap wil afleveren en is bepalend voor de inkleuring van de visie op leren en opleiden en voor de wijze waarop de leeromgeving wordt ingericht, zo laten de drie presentaties zien. Zo resulteert het beroepsbeeld van [Curio](#) – een aspirant partnerschap vmbo/mbo – in een_vraaggerichte leeromgeving. Door het beantwoorden van leervragen optimaal te faciliteren, worden studenten opgeleid tot deskundige, nieuwsgierige, zelfbewuste en verbindende docenten. In het beroepsbeeld van de [Nieuwe Opleidingschool Amsterdam](#) ligt nadruk op de inspirerende leraar en het lesgeven op brede conceptscholen (bijvoorbeeld Montessori, Kunskapsskolan, vrije school). Dat leidt tot een circulair opleidingscurriculum, waarin de student zich breed en gevarieerd oriënteert en zo ontdekt welk concept het beste bij hem of haar past. De [Thomas More Opleidingschool](#) ten slotte legt in het beroepsbeeld de nadruk op de eigenzinnige leraar die zelf keuzes maakt en een eigen visie op onderwijs ontwikkelt. Omdat dit partnerschap opereert in Rotterdam en omgeving, krijgt superdiversiteit veel aandacht in de opleiding.

Het is duidelijk dat de partnerschappen verschillende accenten leggen in hun beroepsbeeld, en dus in de leeromgeving. Maar gaat het om de manier waarop de beroepsbeelden tot stand zijn gekomen, dan zien we een belangrijke overeenkomst: alle drie de partnerschappen hebben hun beroepsbeeld ontwikkeld in samenspraak met betrokkenen op alle niveaus, van studenten, mentoren/ werkplekopleiders en (school)opleiders tot schoolleiders en bestuurders. Zij zijn nadrukkelijk betrokken bij het ontwikkelen van het beroepsbeeld. Het is immers essentieel dat het beroepsbeeld breed wordt gedeeld en bij alle betrokkenen ‘op het netvlies komt te staan’. Er is meer voor nodig om dat te bewerkstelligen, maar dat begint ermee dat mensen vanaf de start worden betrokken bij het formuleren van het beroepsbeeld.

Beroepsgroep in the lead

En dat geldt ook voor het landelijke beroepsbeeld van de leraar waarmee de vakorganisaties in opdracht van OCW aan de slag gaan. Onderdeel van de opdracht is namelijk dat de beroepsgroep ‘in the lead’ is bij het ontwikkelingsproces van het landelijke beroepsbeeld en dat alle stakeholders erbij worden betrokken. Dat is belangrijk met het oog op het draagvlak, maar ook omdat het proces op die manier kan leiden tot een versterking van de beroepsgroep, zo is de gedachte.

Verder is het de bedoeling dat de ontwikkelgroep niet ‘bij nul begint’, maar aansluit bij wat er de afgelopen jaren [is ontwikkeld](#). Met het oog op beide uitgangspunten – ‘beroepsgroep in the lead’ en ‘verbinden met wat er al is’ – kunnen partnerschappen en het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren een relevante bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het landelijke beroepsbeeld. Andersom, kan het landelijke beroepsbeeld partnerschappen helpen om hun eigen beroepsbeeld scherper te krijgen. Het is belangrijk dat daarvoor een helder kader komt.

Authenticiteit behouden

Een algemene conclusie die tijdens de sessie ‘*Het beroepsbeeld van de leraar als richtinggever*’ naar voren kwam was dan ook dat de ontwikkeling van een landelijk beroepsbeeld en de ontwikkelingen in partnerschappen rond het beroepsbeeld elkaar kunnen en moeten versterken. Het zou een gemiste kans zijn als dit twee aparte, los van elkaar staande ontwikkelingen zijn. Het is immers veel krachtiger als dit leidt tot een gedeelde visie op het leraarschap. Dat kan de aantrekkelijkheid van het beroep vergroten, waardoor meer mensen voor het leraarschap kiezen.

Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat met de invoering van een landelijk beroepsbeeld de eigenheid en authenticiteit van de partnerschappen behouden blijft: Curio moet vraaggericht kunnen blijven opleiden, de NOA moet een circulair curriculum kunnen blijven aanbieden en de Thomas More Opleidingsschool moet studenten kunnen blijven opleiden tot eigenzinnige leraren. Het landelijke beroepsbeeld moet de opleiding van leraren richting geven, maar moet opleidingen/partnerschappen tegelijkertijd ruimte bieden om hun eigen beroepsbeeld vorm en inhoud te geven. Het zou een mooie uitkomst zijn van het traject: een breed gedeeld beeld van het leraarschap dat partnerschappen op eigen wijze kunnen inkleuren.